

Megjelenik a Társalkodóval minden kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés felfvetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

ES A folyó félév vége közelegettel szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy mint e folyó félévben, ugy ezentul is mélt. Széchenyi István gr. ur folytonos együttmunkálása, mint szinte más jeles társaké mellett, megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhozküldéssel boríték alatt félve 6 p.fr. borítékalanul házhozküldve pedig 5 p.fr., mihez képest e vásárra minden tájrul számosan jövő biztos alkalom által a szerkesztőségnél (Pest ur. utca 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén) legkönnyebben elintézhetni az előfizetést. A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország Kinevezések's előléptetések. A'szentgróti levél elemzése IV; gr. Széchenyi Istvánról. Uj irány az agitatio terén. Nyitrai főispániklás. Tiszvárszéki önkényes. Esztergomi örömmű. Gömöri tisztújítás. Közgyűlés, s egyebek Sarosban. Junius 3kei lövész verseny eredménye. Budapesti napló. Bornemesítő társulat Biharban. Anglia (Livart módosítása; szakadások jelesei a' repartekerközt; néger-rabszolgaság elleni társulat évfordulatos gyűlése; elegyhírek; maynoothill barnadször felolvasatik.) Franciaország (Kiadási budget; vaspályaugy; a' hajómozgás kérdése bevégezve.) Lengyelország (Communistai összeesküvés; Miklós cár Varsóba érkezése's fogadtatása.) China (Tengerparti erősségek; kínai udvariság.) Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Királyi jótekonyság. Öcs. s ap. kir. felsége méltóztatott a' lipótmezei, névszerint Nagy- és Kis-Borove, Rasztoka, Novotny és Hutta helységek éhséggel küzdő lakosainak felségelésükre 3.000 p.fr. legk. ajándékozni.

Öcs. s ap. kir. gróf Zichy István Veszprém megye főispánját a' megyei kormányzattól felmenteni, egyszerűsített buzgó és hű hivatalkodása tekintetében különös legfensőbb megelégedését nyilvánítani: e' megye főispánjává pedig Marich Dávid, eddig győrmegyei főispánt kinevezni, egyuttal öt díjmentesen titk. tan. ranggal díszesíteni; továbbá Győrmegye főispánjává gróf Esterházy Károly eddigi tolnai főispánt; Tolnamegye főispánjává pedig Úrményi József eddigi alnádort kinevezni. Stoffer József kir. tanácsost és nádori iroda-igazgatót valós. ízetéses udv. tanácsossá kinevezvén, egyszerűsített nádori iroda-igazgatói hivatalában kegy. meghagyani méltóztatott.

A' szentgróti levél elemzése.

Valljon: "egyedül olly életbevágó reactionalis gyógyszer segíthet-e rajtunk, mint a' védegyelet; vagy nincs-e inkább bizonyos párt olly hagyományos állapot által sodortatva, mellynek még Deák is rabja." E' dilemmalis kérdéssel végzém be mult vasárnapi cikkemet, mellyre ezennel ekkép válaszolok:

Míg a' kormány nyíltan és lappangva ellenzette a' magyarságot, míg alkotványunkat szibbasztva, hazánkat a' közbirodalomba olvasztani minden módon ügyekezett, s ez volt félben nem szakított és ugy szólni systematisált célja: akkor, mert mi állánk az igazság mezején, a' legerősb reactionalis gyógyszer is illő lehetett a' statusquo-nak bármilly ároni megváltoztatására. Nemzeti és alkotványos sértegetés természet szerint visszavonást, ellenzékét és újulást fejtett ki; minthogy nemzeti és alkotványos lét nélkül a' nemzet jobb része nem tudott, nem akart haladni, sőt életre sem volt különös nagy kedve; honnét aztán meg nem szűnő surlódások közt, valamint a' kormány nem kimélte a' nemzetet — mert Maria-Therézia-féle kormány-favorokat én legalább nem tartok kiméletnek — bizony a' nemzet is, némi ephemer kivételeket ide nem értve, ott rakott, ha nem is párttűve, legalább prókatorilag, a' kormány utjába akadályt, a' hol csak tehette szerét. Illy körülmények között mondom, mikor az sem volt biztos, mi a' jobb embernek legszentebb, nemzeti szeplőtleniség t. i. és fejedelmi eskü által megerősített jogtisztlet, s e' két palladiumért kinos rettegések közt szünetlenül kellett virasztani és részen állni; illy körülmények közt, igen elértem, hogy soha nem lankadó's legfélétekenyebb ellenzék mellett mind azon kétségbeesésből származó hóbortnak, sőt még azon mindent sánceba verő ellenséges indulatnak is elmulhatlanul ki kellett törnie, melly a' magyar nemzet lefolyt évrájkait nem egy csepp embervérrel jellemzi, s melly ekkép nemcsak magyarítható, de minden méltányosb előtt ha nem is dicséretet, legalább rokonkeblű sajnálatot érdemel.

Mióta azonban újabb időkben elvégre azon vette észre magát a' kormány, hogy az ausztriai közbirodalom legdúsabb mezejét ugy szólni parlagon hagyta, s ekkép ezzel mostohan többé bannia nem lehet; a' magyar nemzet pedig azon — és e' szerencsés belátáshoz egy kissé tán én is járultam — hogy bizony némi kis recollectioival's gyenge kis illusioi-

val együtt, nemzeti és alkotványos esontvázánál nem maradt egyebe, s ekkép, ha mint magyar constitutionális minta-munia nem akar világ csudájaként egy példánylag a' nagy emberiség népei közt figurálni, mindenké előtt hű, egészséges és minélelőbbi táplálékra van szüksége; mióta e' nagy, ezen annyira kívánatos fordulaton átesett valahara mind a' kormány mind a' nemzet, s hazánkra nézve egy uj aerának reggele kezd biborodni, mikor nagy és kicsi azon öntudatra jutott már, hogy Magyarországnak felette sokat kell tenni, s pedig alkotvány- és nemzetileg, ez-óta, félrelökve bármilly tekintetet, határozottan kimondva:

"Minden életbevágó reactionalis gyógyszer, azaz minden ollyast, a' mi újhuzással, daczczal vagy bármilly ellenséges indulattal jár, én nemcsak hasznosnak nem tartok többé, de olly kimondhatlanul károsnak, hogy szíja csak be az általános nemzet az efféle most olly sokak által nyujtott mérget csordultig, s bizony mondom, pusztulásának csak esuda veheti elejét."

Hányszor szoltam így, milly sokszor iparkodtam, mennyire emberi erőm csak engedte, hagymáznak induló egykori bajtársimat csalfa álmaikból felrázni. Milly keserű epedések közt éltem napokon éveken át, mikor látni voltam kénytelen, hogy még a' legegészségesb velők is, mintha átok fekünnék e' hazán, olly rögeszmék által békóztatvák, miszerint nem bírják vagy tán nem akarják — tudja Isten, én nem tudom — felfogni a' megváltozott idők és körülmények kellékét, mellyek, ha csakugyan nem akarjuk szerencsétlen véreinket örökleg a' passivitas mezején fogva tartani, mai időkben tökéletesen ellenkezők, és parancsolólag arra sürgetnek, hogy tegyünk, haladjunk, ámde — mert e' körül forog a' dolog — sikerrel és nagyszerűleg tegyünk, s haladásunk ne legyen Icarus röpte; pedig ez lesz, kénytelenül ennek kell lenni, ha újhuzás, dacz és ellenséges indulat lépteink mozgonya, vagy más szavakkal: ha a' haladás zászlóján az ellenzék neve áll; mert ellenzék és haladás két olly annyira ellenkező műtétel, miszerint egyet a' másikkal összeilleszteni teljességgel lehetetlen, mahogy az ellenzék — mondjuk ki leplegtelen — uralkodásra nem vágyik; ámde ez esetben is, ha t. i. szerencsésen (?) uralkodásra jutna, mi maga magában képtelenség, megszűnne lenni ellenzék.

Ezeket közbevetőleg oda vetve, mikre azonban részletesebben majd még visszatérek, a' kérdés most az:

Valljon változott-e a' kormány és változtak-e általján véve a' körülmények annyira, miszerint ellenzék t. i. helyett ezentul már a' haladás mezejére ki lehessen lépni biztosan? S aztán:

Valljon a' védegyelet, nyavalygó magyar hazánkat tekintve azon reactionalis gyógyszerek categoriájába való-e, mellyeket én a' nemzeti test mostani állapotára nézve mérgek tartok?

Már mi e' két kérdés megfejtését illeti, azoknak csak elseje is, ha az kellőleg tétetik, annyi terjedelmességgel jár, miszerint teljességgel nem lehet czédom, e' műtételt ez uttal részletesen s kimerítőleg megkísérteni. Addig is azonban, míg czáfolólag ellenem fognak fordulni a' hazai intelligentiák, mit elvárok sőt remélek, mert nem Deák vagy Széchenyi, de a' Való diadaláról van szó, és ez csak szabad's elfoglaltság-nélküli surlódásnak szokott lenni gyümölcse, addig is itt némieket legalább fővonásilag felhozni bátor leszek.

S'ugyanis az első kérdést illetőleg: A' kormány azóta, hogy Magyarországot az ausztriai közbirodalomhoz van csatolva, szinte a' legközelebbi időkig, nyíltan vagy lappangva de mindig működött a' magyarság's a' magyar alkot-

vány ellen. Ha néha lankadásra tért is e' szakadatlanul folytatott irányzatában, ezt csak akkor tevé, mikor a' körülmények arra kényszeríték, mikor t. i. török és később porosz és francia háborui bonyodalmak — mellyeket a' magyar soha nem mulasztott el nemzete's alkotványos élete fentartása végett, mennyire csak birta, használni — arra inték a' kormányt, hogy egybeolvasztási's egy kaptafára verési céljaihoz inkább csak akkor közelíthetne, mikor ismét lecsilapodott a' vész's ez által részint növekedett hatalma, részint pihenésnek's alvásnak indult véreink, mire az minden időben olly annyira hajlott.

Igen ez volt — s ne himezzük hámozzuk a' dolgot, mikor bajaink gyökérokaira szükség bocsátokoznunk, ha javulni akarunk — ez volt szinte legközelebbi időkig a' kormánynak szakadatlan irányzata, mintegy systematisált terve, mellynek ellenében nem maradt a' magyar nemzetnek más választása, mint vagy megtört zománczezal magát kivetkeztetni engedni minden sajtáságiból, minden szabadságiból, a' minthogy erre Maria-Therézia idejében már aggasztólag hajlott, vagy minden kitelhető módon használni, sőt mennyire lehet, még nevelni is a' kormány bajait, mihez képest ez utólsót támogatásra kényszerítve, legalább egyszerre ne vágassék ketté élteinek fonala, de az idő és körülmények metaláni jobbrafordultával jobb sorsát is várhassa.

Az 1830dik év óta azonban, s már némileg 1825ben, mikor legkisebb nehézségekkel sem küzdött a' kormány, de az áldott béke közepett hatalma teljes fényében állott, egyedül a' közérdek kellő felfogása's méltánylata által indítatva, Magyarországról nézve egy egészen új cselekvési rendszernek vetetett meg alapja. A' systematisált amalgamatio's egybeponosítás terve helyett a' magy. nemzetiség és alkotvány ha nem is pártoltatott különösen, legalább "kiméletnek" kezdte tárgya lenni; míg mai időkre jutva, hadd mondjam röviden, mikép elemzésem ez uttal szerfölött hoszasz ne legyen, jelenleg azt tapasztaljuk, mi világosb minden ellenokoskodásnál, hogy a' magyar nyelv a' törvények nyelve, és a' kormány nemcsak nem tervezi a' honi alkotvány megsemmítését, minek eszközlése valóban nem volna épen titáni nehézséggel egybeszótt munka, de éppen ellenkezőleg sem időt sem fáradságot nem kimél, s békétürése kimeríthetetlennek látszik lenni, csak hogy maga magát ne pusztuljon el azon régi alkotvány, mellyet idő és jogtisztlet szentesít, melly — bármint mondjanak is a' jószívű magyar centralisták — olly kimondhatlan sok jót rejt magában's annyira javítható, hogy ok minden regényi és compileri jeles tulajdonaik mellett tán alig tudnának valami talpraesettebbet kifözni, melly azonban biz Isten hova hamarabb bukik — o ne csaljuk e' körül magunkat drága honfiak, mert e' családás a' halálál is kinosb volna — ha mai időkben, mikor régi alvásunk után a' legtöbb honi tett inkább csak ide odai kapkodásnak mint valami tervezett's egybehangzó cselekvésnek viseli színét, egészen magára hagyatnék az's nem lenne pártolva eskü által kötött és a' közérdeket magas szempontból felfogó fejedelmi hatalom által.

Az előtt, s meg akarom engedni, egyedül a' közbirodalmi olly annyira szövevényes gépezetnek egyszerűsítése végett, nemzetiségéből's alkotványából — mondjuk itt ki egyenesen — ki akarta a' kormányt vetkeztetni a' magyart, igen, ki akarta, mert e' körül forog a' dolog; midőn 1825 és kivált 1830 óta e' akarat többé nem létezik, de mind az, mi ezóta nemzetiség és alkotvány mellett hanyagon vagy tán annak ellenére is történt, egyenesen azon szövevények eredménye, mellyel minden kormánynak kell küzdenie, melly más systemára megyen át, s annál inkább olly kormánynak mint a' miénk, mellynek annyi és olly külön és olly régi érdeket kell szünet nélkül szemben tartania és kimélnie.

adják: hogy törvényeket írtattik meg, nek joga irasztani. — érkezett a' ellyben ő főlára kéretik. — mülo repeali vőnek, s a' választ reatátása egye- g. Ezen vá- kozata szol- ként szoltot: Irland határit agyandja, e- szó hangzo- rpeal-moz- mérenyletes- réssel esküdt elly Irlandja- e' fordulaton O'Connell a' erek eljárását ihoz fogott — ának tulajdo- ák maj. 15én, eiket. — Vik- yel ismét sza- gja látogatni. evü fogadóját a' 0 fölött.

1845.

ának engemet, urnak', makó abeli kiterje- r koronázta hű üntetett ritka, több nevezé- evén, azt egy tlan szorgalma járástól meg- sa által a' leg- cse kísérje e' yi Márton m. k. készített hon- künöknek, és in: a' t. ez. kö- zai Lika-házban s gyapju-szövet 2—2 Kun-Sz.-Mik- tni. n közönségben alkalmakor pe- jelenteni. A' minden esetre, i jellemők és va- sa, vagy a' kerü- zül elegendő bá- előállításá's bá- ges. Kelt Jász- Bathó Ignác 3—3 A' kir. kincstári e' folyó évben ü-szál nagy részt zai fa szükség. z, másikaugustus — hol az átvétel andó. Kik a' szál- c egy részben el- elt írásban kített sal, s z á f a — ez évi június kincstári Ferencz- z küldjék. Az a- rozása mellett ki- első, és mennyit a' ól szál itni a' vál- 2—3 100 fr. — fr. 0 fr. 149 1/2, . . . 110 3/4, . . . 631 1/2."

Azon tény, mihez képest régiebb időkben, mikor én elolvastam 's alkotvány elleni szándokot találok a' kormány minden lépteiben, néha hosszabb időnkig bántatlanul állott mind nemzetiség mind alkotvány, azóta viszont, hogy én az érintett akaratot sehol nem veszem észre többé, sőt bizonyosan tudom, miszerint az éppen nem létezik, mégis többször történtek sőt történnek ez óráig olyanok, mik féltékeny kebelben nem kis aggodalomra szolgálhatnak okul, ezen tény éppen nem gyengíti állításomat, de egyedül csak annak tulajdonítható — pedig ez képezi lényegét a' dolognak — hogy régiebb időkben, midőn háborui veszély 's egyáltalában az akkori körülmények fejletlenebb kellei részint nem engedék részint nem tevék szükségessé a' szorosb computust, nem mutatkozott a' magyar nemzetiség és alkotvány az ausztriai közbírodalom egyetemében oly heterogen természet- és gépezetileg, mint mutatkozik most, mikor elvégre részletes computusra jutánk, és valóban legfőbb ideje minél előbb kiemelkednünk azon "amabilis confusio" ködeiből, mely közt nemzetiséget és alkotványt óni iparkodánk, miszerint ezeket, mint boldogságunk két semmi áron el nem idegeníthető tényezőit, ezentul is folytonos éberség 's lélekismérettel őrizve, valahára szerencsésen feloldjuk azon problémát: hogy jóllehet nemzetiségünk magyar, és országos gépezetünk alkotványos, azon állomány ellenben, melynek kiegészítő részét alkotjuk, általán véve nem alkotványos és legalább kormánnyal german, azért megóva kétös palladiumunkat, mégis elérjük a' hatalmas egék által rendelt öszszeköttetésünkben azon földi szerencsét, mely a' civilisationak végeztelje.

E' problema feloldására előbbi időkben semmi, újabb időkben pedig nem elég gond fordított. Az előbbi időkben ugyanis, mint érintők, amalgamatorora törekedett a' kormány, a' magyar ellenben az amabilis confusio fentartásaért sőt növekedéseért kérte az egéket szüntelen, mi természetesen nemcsak nem vezethetett a' kérdésben levő problema feloldásához, de kénytelenül oly viszonyt idézett elő, mely sem a' kormányra sem a' nemzetre nem lehetett hasznos. Újabb időkben pedig, noha nem tör a' kormány amalgamatorora többé, mit a' magyar nyelv törvényesítése által el nem pörölhetőleg bebizonyított; noha nincs szándokában az alkotványt felforgatni, mert ha ez lenne szándoka, nem volna egyéb szükségére, mint minket magunkra hagyva magunkat saját magunk ellen szuronyával nem védelmezni, és tökéletes chaosba peregne le nem sokára az egész; *) noha, mint mondom, mind egyben mind másban elhagyta régi systemáját a' kormány, 's elvégre itt volna ideje, hogy viszonyos érdekeinket lehető legcélszerűbben egybeillesztve, utilisálnók azt: mi ezt nemcsak éppen nem teszszük, de régi politikánkat folytatva, még potencirozzuk annak újhuzó 's ekképmái körülményinkre éppen nem illő szellemét.

Jelenleg azon hiba tehát, hogy Magyarország pang és célszerű elömenetele oly kétes, egyenesen a' nemzetnek vagy inkább azoknak tulajdonítható, kik a' nemzetet nemcsak a' mostani idők és körülmények megváltoztatott kelleikre nem figyelmeztetik, hanem e' helyett a' régi utak használásában, melyek azonban 'schova sem vezetőutakká váltak, még inkább megerősítik. És ezt, mert lelkem mélyében így látom a' dolgok lényegét, tartózkodás nélkül lehető leghangosabban kikiáltom az egész hazára, sőt mennyire gyenge szavam engedi, az egész világ hallatára; midőn más részről éppen oly leplegtelenül 's éppen oly hangosan kimondani bátor vagyok, hogy a' kormány egykori bünei a' magyar nemzet áttellenében oly roppantak — mert lassu halálnak kínai közt tartotta annyi százados éven keresztül a'

*) Sokan nem gondolják Magyarországot oly gyuladási 's ekképmái veszélyes állapotban, mint az valóságban van. — "Trencsényi" 's efféle esetek nem normalis állapotok ugyan; de mivel itt ott helybeli bajok mutatkoznak, azért nem mondhatni még az egész hont gyuladási állapotban. — Így szólunk. Ámde kérdem, ha csakugyan mutatkoznak localis gyuladási symptomák — mit senki nem von kérdésbe — és vannak a' honban elég tüzelők — mit szinte nem tagadhatni — más részről pedig, alig megyen és mehet végbe nagyobb vármegyei actus 's egyveres rendtartók nélkül: ugyan kérdem, milyen csillagzatok közt, nem szinte bizonyos-e, hogy a' helybeli gyuladásoknak előbb utóbb de okvetlen általánosakká kell válniok, ha az ottó fegyverések működése megszűnik, mi pedig egyenesen csak a' kormánytól függ.

+) Hiedelmünk szerint a' trencsényi megyei Jelen tisztújításra vonatkozó botrányos sőt nem egy részben borzasztó készségeket érti az értekező s gróf. Szerk.

magyart, holott saját szellemében az emberiség díszére milly szeretetre méltólag fejthette volna ki azt ekkorig! — miszerint legszentebb kötelessége minden áron jóvá tenni a' lefolyt idők tévedéseit, 's új életet 's új erőt adni a' magyarnak; mi, mint legbeesületesb tett, minden bizonynyal lehető leghasznosb fog mutatkozni nemcsak Magyarországra, de az egész közbírodalmi állományra is.

Ámde ezt valljon hogy teheti a' kormány, bár csupa szentekből állna is, ha az ellenzék a' tulnyomó? Ha a' helyett t. i., hogy ellenőri körében maradna, ne quidquam detrimenti capiat respublica, egyszersmind a' haladás zászlaját ókarja lobogtatni? (Folytatása következik.)

Gr. Széchenyi István.

Uj irány az agitatio terén. Utolsó cikkünk, melyet e' czim alatt adánk, nem annyira az ismeretes kormány-eljárás veszélyes vagy nem veszélyes léte körül forgott, mint inkább előtűntetni ügykezett azon ítélet tulszigorúságát, melyet tisztelt ellenünk az általa demokratáinak nevezett párt legújabb lépése fölött hozta; morális kötelességül tekintettük fölszörálni 's mennyire esekély erőnkül telik, egy felől elháritni az igenis kemény vádat, másfelől vindicálni a' megtámadott résznek amaz erkölcsi súlyt 's nyomatókat, mi nélkül mi nemcsak azon jelentőséget, mely már természeténél fogva és szükségkép sajátja minden pártnak, mely alkotványos törvények védelme alatt politikai létezésének szóval tettel adja jeleit; de még csak a' constitutionalis párt nevét sem tudjuk valamely politikai töredékre ruházni. Fölhivatva éreztük pedig magunkat annyival inkább, mert azon párt, mely ellen a' megtámadás intézve volt, ha nem egészen 's elvileg — mit mi egyébiránt igen hajlunk hinni — tetteleg bizonynyal 's kitünőbb tagjait illetőleg viszsza vonulni látszik az időszi sajtó mezejéről; mintha olyatén meggyőződés veit volna darab idő óta rajta erőt, mihez képest a' sajtót — egyik vezérfőnök nyilatkozata nyomán — nem hogy hazánk jóllétének 's jövőnk biztosításának hathatós eszközeül tekintendé, hanem ezen fölül még annyi erőt sem tulajdonitna ezen fegyvernek — mostani journalistikánknak — mennyi megkívántatik arra, hogy az ellenfélen sebet ejtsen, vagy ha szükség, az ejtett sebekre írt és gyógyszerrel nyújtson.

Mi nem tartozunk azok közé, kik akkor, midőn az ugy nevezett demokrata párt sikra szállt, olyatén reményeket tápláltak, melyek szerint nem egy azok közül, kik — ea nempe tempestate — magokat a' nép választottinak tarták; nemcsak nélkülök semmit, ha nem egyenesen mindent csak általok hittek létesíthetőnek; nem tartozunk azokhoz, kik — allecti rerum novitate — mintegy feledkezve önmagokról, kihagyák magokat kapadni a' régi kerékvagásból 's jónak láták darab időig forgótánczot járni, habár előre kiszámítható vala is, miként olyatén sebes, mondhatni rohanó mozgalom, millyennek részeseivé kívántak fölavattatni, fiatalabb, életerős tagokat is, mint az övéik, el fognának nem sokára lankasztani, 's hamarabb végkép kifárasztani. De éppen azért, mert ezen szélsőségtől — nyugalmas természetünk — vagy tán helyzetünkél fogva is — sikerült menten maradnunk, lehetővé vált ránk nézve azon higgadt kedélyeli el nem fogult szemlélődés, mely az egymásután fölmerülő eseményeket rendre elemzi 's követi azokat egyes részeikben egész az első mozdító erőig, a' cselekvések okforrásukig.

Ha nyereség ránk nézve, hogy sem a' korlátlan mozgalmak tömkelegébe nem sodortatánk, sem ellenkezőleg magunkat mozdulatlan állapotra kárhoztatva ezen mozgalmaktól oly távol nem maradánk, mihez képest a' tova sodrottakat figyelemmel kísérünk, 's a' mutakozó tünemények okszerinti vizsgálataival foglalkodunk ne lehetett volna: nem kevésbbé nyereségül tekintjük jelenleg, hogy miután a' mértékenteli erőfeszítés egyfelől majd tökéletes kimerültséget és lankadást, másfelől meg minden élenkebb életmozgalomtól idegenkedést, mondhatni irtózatot 's iszonyodást idézett elő, nem állunk azok sorában, kik használva ezen lélekzési időpontot, minden áron magokhoz rántani törekszenek az irányadói hatalmat és eszközöket 's ez által a' közel mult szeretlen izgalom ellentétes állapotját, t. i. nemzetünk szekeérének esikorgó tova kuszását, vagy tökéletes elakasztását látszanak munkába venni vagy legalább czélul tűzni ki.

Ezt érintetlenül nem hagyhattuk, miután derék laptársunk, a' Nemzeti Ujság által ellenünkben többi közt illy észrevétel is tétetik: „A' Jelenkor érde-

mes 's tudós dolgozóitársaira nézve igen nagy rövidség, hogy a' lapnak rendezése olyan, mely nem bizonyos és elkülönzött politikai irányt tart szem előtt; nem bevallott 's constatirozott szószólója és színviseelője e' vagy ama' politikai pártnézetnek; hanem a' politikai közvetítési szerepet a' politikai elvek színvegyülekében, nem pedig az ellenkező elvek kérdéseinek elemzése- és bizonyos pontban vagy pontnál öszszefolyásában keresi. — Lesz alkalmunk ez iránt annak idejében bővebben nyilatkozni; azonban addig is — intra parenthesis — megjegyzendőnek véltük, miszerint a' nemzetéletnek alkotványos utóni erőnyilatkozásai iránt mindenkor tisztában voltunk minmagunkkal, 's épen azért kénytetve éreztük magunkat annak kijelentésire, mihez képest azok, kik politikai sarkelveink 's ezekre épített nézeteinket olyatén mozaik-szerű, külsőleg öszszekötözött, benső öszszetartó erőnléküli részek öszszegének állítják; — azok, mondjuk, vagy nem akartak vagy nem bírtak politikai eljárásunkat illetőleg tisztába jóni. Már azon elvül kimondott benső meggyőződés is, mellynél fogva roszszaljuk azok politikai hitvallását, kik minden egyes külön irányban nyilvánuló erőnek olyannyira szabad tért, 's mi több kényszerinti mozoghatást szeretnének kívüni, mihez képest az mint valamely önmagában bevégtett egész működhetnék nemcsak a' társas egyetem józanul ki nem zárható intézése nélkül, de egyenesen ennek ellenére is; azon nyíltan bevallott meggyőződés továbbá, hogy nemcsak egyet nem értünk velök, de minden lehető alkalomkor egyenesen kikelünk azok ellen, kik az alkotványos polgári élet egyes tényezőitől minden külsőleg 's közösen megismérendő értéket meg akarnak tagadni, 's a' külön részeket organicus, erőszakot nem tűró működésőtől megfosztani 's főnsőbb hatalom által kijelölt vágyába szoritni törekszenek; — e' kettős, szóval tettel nyilvánított meggyőződés, mondjuk, kezeskedik a' fölül, hogy mindannyiszor, valahányszor helyeslő vagy roszszaló véleményt mondunk hazánk politikai mozgalmait illetőleg, 's a' koronként illy értelemben nyújtott vélekedések egymást nemhogy nullificálnak, hanem egymással — csak a' kellő kiindulási pont szem elől ne tévesztessék — igen is öszszeegegyeztetelők, — félreismerhetlenül egy és ugyanazon erkölcsi főszabálynak, sinó mértékül szolgáló vezéreszme- 's meggyőződésnek kell nemcsak szemünk előtt lebegni, de szavaink 's tetteink hangulatát 's irányát kijelölni, t. i. mennyire esekély erőnkül telik, az érdekegyesítésnek, okszerű 's józan politikai synthetismusnak.

Igaz, hogy ezen vezérszabály mások általi megismerése 's figyelemmel kísérése kissé nehéz dolog; 's pedig annyival nehezebb, mennyivel több munka kívántatik a' legkülönbemű színvegyületek öszszhangzatos egészszé, szépmértékü — symmetricus — képpé egyesítésére, mint arra, hogy például a' festetlen vászondarabra e' vagy ama' külön színezet mázoltassék, vagy a' már egymás mellett álló színek valamelyike, új, magunk készítette vegyítéssel borítottassék el. Ezért voltunk mi nem egyszer majd keményebben, majd ismét kiméletesen, 's mintegy kikémlőleg egy és más oldalról megtámadtatva; mi jobbra hallgatással válaszolánk, nem tartván szükségessé szavakhoz folyamodni, hol cselekvésünk nyitott könyv gyanánt fekszik a' gondolkodni 's kombinálni akarók és tudók előtt — 's ha most e' tekintetben kivételt engedve némi szükséges újmutatás nélkül e' tárgyat mellőzni nem akartuk, ez főleg annak tulajdonítandó, mivel a' nem új, de azért nem minden új állítási függelék nélkül tett észrevétel oly oldalról jött, hol — ha nem csalatkozunk — akarat nem hiányzik a' valóban méltánylására, mihelyt annak megismerése lehetővé tétetik; — mint főbb is mondottuk, lesz alkalmunk e' tárgyra nézve tisztelt laptársunkkal még közelebb érintkezésre (mire alkalmasint első anyagul szolgáland a' „Pártok életmüszerezése“ czimú sok figyelmetigénylő értekezés) 's ez okból jelenleg részletes bonczolgatásba nem akarunk bocsátkozni azon sajtószéri alkalmazás és következtetést illetőleg is, mit lapronkunk az eccleticismusról néhány sorban — mintegy érintőleg — ellenünk fölhozni jónak látott.

A' virágos beszédek 's így a' politika költészi korszaka is lejárt, helyét a' prosa foglalja el; amannak föladata volt képzeleti erőnkre hatva idézni elé a' szükséges életmozgalmakat; most fő szempont: lehetőleg kibontakozni a' phantasia édes kedves karjaiból, 's a' valódi élethez minél inkább közelítve annak

gyakorlati jó és rossz oldalával megismerkedni, tel-
 hetőleg megbarátkozni. Ez értelemben igaz volt
 a P. H. egykori szerkesztőjének, midőn kiabrandul-
 va állítja, hogy az időségi sajtó nemzeti jövőnk meg-
 alapítási munkájánál hatályos eszközül többé nem te-
 kinthető; ő, s azok, kik vele gondolkodás- és véleke-
 désre nézve egygyé forrtanak, annyira azoníták saját
 egyediségüket alkotványos kifejlésünk imezen hatal-
 mas emeltyűjével t. i. az időségi sajtóval, mihez ké-
 pest elvégre bekövetkezettnek látván a pillanatot, mi-
 dőn a tagláló ész oszlató világa előtt az ébredési ko-
 rány ködnimbuszának szertefoszlania s más virányok-
 ra kelle szállani, elhitték magokkal, hogy a tova tünt
 párázattal elröpültek a magyar földről a nemzeti és
 alkotványos öntudat létezőjé is. Ezen állítás igen ter-
 mézetes következése volt néhány éves politikai ese-
 lekvesőknék; ködben kezdének a nyolcz százados
 épület körüli nagy munkához, esuda é: ha az egyes
 részeket s ezek összestartó erejét úgy, mint ohajt-
 ható vala, szemügyre nem vehették. Hibájok nem az,
 hogy előbbi eljárásuk végperczének elkövetkezését
 megismérik; nem is az, hogy lemondva a modorról,
 mellyel üdvösen hathatni többé remény nem mutat-
 kozék, más ösvénybe kívántak kanyarodni: hibául
 leginkább azt róhatni föl irányukban, miszerint nem
 ügyelve a lélek természetszerű fokozatos haladási
 szabályára, a költészi föllengés magasából egyszerre
 a cselekvés gyakorlati terére léptek át, ellökve ma-
 guktól az utegyengető, iránymutató, kalauzul szol-
 gáló eszközt, t. i. az időségi sajtónak tagláló s a
 gyakorlatilag lehetőre folyvást figyelő működését.
 És ime itt oka czikkünk elején nyilvánított amaz
 állításunknak, mihez képest morális kötelességül
 tekintettük az érintett párt számára fön-
 tartani azon erkölcsi súlyt és nyomtatékot, mitől ö-
 ket — látszassék ez állításunk bármely keménynek —
 más mint politikai fanatizmus megfosztani nem akar-
 hatja. Mind most mind egyéb alkalomkor — néha tán
 keserűbben s nagyobb éllel mint kell vala — föltár-
 tuk az érdekelt párt politikai gyarlóságát, s ha-
 zánkna politikailag is nagy fiától tanulva, épen an-
 nak tulajdonítottuk azon nagy töredék legtöbb bot-
 lását, mert tanai nem voltak a gyakorlati élet
 tisztító szítáján átszűretve; s még is derék lap-
 tásunk mintegy szánakozva fölöttünk s egyszersmind érze-
 ve önhittent saját tulnyomóságát, nem állá ki mon-
 dani, miszerint bizony mi magunk is, kik annyit be-
 széltünk a doctrinairék et id genus omne félé embe-
 rek ellen, minden „szelid jó akaratunk s legbuzgóbb
 honfi szeretetünk által egész az impracticitás örvé-
 nyébe sülyedtünk.“

Hihetőleg mind ez mélyebb taktika követke-
 zésében történt, s tán nem épen meszsze a háttérben
 azon gondolat lebeghetett, hogy egy csapással két
 ellen sújtatik le s kettős diadal vivatik ki; mert mi
 természetesb, mint hogy az, ki mások cselekvése fe-
 lől hozott ítéletünket minmagunkra alkalmazza —
 minthogy az illyen, mondjuk, egyszerre, s minden
 följebbviteli remény nélkül mindkettőnk fölé helyez-
 tessék, s így — mivel a fönforgó esetben a politikai
 nézetek gyakorlati alkalmazhatóságuk, tehát tulaj-
 donképeni értékük s valódi becsükről vala szó — po-
 litikai életrealitás tekintetében legfölső forumul is-
 mértessék s fogadtassék el. Ohajtjuk, — hogy ha
 csakugyan ez is célba volt mondott alkalomkor vé-
 ve — érjenek tisztelt elleneink a Nemzeti Ujságban
 minél előbb s minél kívántabb egészségben czélt; mu-
 tassák meg mindenben hazánk alkotványos kellei-
 re s a sebesen haladó kor követelésére ügyelve, mi-
 ként az alkotványos politika, az ildomos hazafiság el-
 ve akként, mint a N. U. legközelebb ajánlja és sür-
 geti, legnagyobb sikerrel alkalmazhatók, mutassák
 ezt meg, de ne úgy, mint az „Uj irány az agitatio ter-
 rén“ című jeles értekezés írója megmutathatni hiszi,
 hivatkozva az általa fölállított — sok tekintetben igen
 helyes — nézetekre s azon pártfogásra, mellyel azok
 a megyékben hazaszeret fogadtának, hanem mu-
 tassák meg sikerkorozta eredményekben: s mi
 megvallandjuk, hogy nemcsak alkotványos török-
 revés tekintetében (mit már eddig is szívesen meg-
 ismértünk) de politikai practicabilitást illetőleg is
 hozzájuk fogható e hazában nincsen.

Most azonban, minden a megyékre tett hivat-
 kozás dacára is — e vélekedésben még eddig leg-
 szívesb akaratunk mellett sem lehetünk; czikkünk
 folytán ügyekendünk ebeli kétkedésünk okait —
 bocsánatot remélve a netaláni eltérésekért — nap-
 fényre hozni, egyszersmind az újabb ellenünk tett

nyomósb állításokra nézve szükségesül ismért fölvi-
 lágosítás vagy czáfolatokkal eléllani.

Nyitrai főispán-iktatás. Nyitra máj. 25 —
 26. Midőn tollamhoz nyúlok leirandó a beiktatási
 nagyszerű fényes ünnepélyt s képzetemen által en-
 gedem futni ezen pompát megelőzte minden készüle-
 tet, roppant feszült figyelmet, örömet, várakozást, s
 azon pazar fényűzést, melly csupán ez ünnepély ked-
 viért tétetett sok olly egyed által, kik későbbek
 megfosztani magokat hosszabb időre kényelmes
 egyszerű életmóljoktól, mint hogy ez ünnepélyen
 rangjokat felülmuló s könnyen nélkülözhető fényt
 ne üznének, ekkor elkeseredten tapasztalom a ma-
 gyarnak azon hiú büszkeségét, melly a külső s csak
 néhány perczig díszlő fényűzésre talál eszközöket ön-
 nyomott állapotát feledve, s egy jótékony czélra p. o.
 egy e megyében a gonosztevők nagyszámá miatt
 okvetlenül szükséges rendszeresített börtön vagy
 dolgozóház építésére pedig nem nagylelkű adakozá-
 sokkal, de tánczvigalmak s más multságok által is
 alig szerezhetni néhány forintot össze Bár buzgó kö-
 vetőkre találna minden illyes alkalomkor a t. megyei
 példa, hol hasztalan fény helyett jó czélra szenteltetett
 néhány ezer forint. — Már több héttel ezelőtt, midőn
 még csupa remény táplálá e megyeieket egy új ün-
 nepélyben részesülhetésiránt, ezer meg ezer terv ké-
 szült mindenki agyában ez ünnepnek minél pompásb
 megülvése iránt, s ekkor nem vala tekintet a fény-
 űzéshez megkívántató eszközök kütfeje hijányára a
 pénzükségre, de mindenki képzele s izlése szerint
 vágyott magát nagyszerűségben kitüntetni. Be-
 menet napja előtt már Nyitra s hozzá esatolt Páruca
 község több utcáin nagyszerű győzelmi kapuk állít-
 tattak, a megyeház irányában néhány lépésre, egy
 a nyitrai káptalan hatósága, a város, s Páruca a
 zsidó község által. Volt tolongása a számtalan kos-
 csinak, látható idegen arcz anyyi, hogy éveken át sem
 fordulhatott meg anyyi városunkban, volt zaj, zene, vi-
 galom minden utcán, s minden nagy szél s eső da-
 czára is a banderium egy megyei zászló átvétele ut-
 tán buzditó zene közt tartá szabadban gyakorlatit, —
 végre egy éji esőzés után felviradt a nagy nap s a
 főispánt elfogadandó küldöttségi tagok, nemkülön-
 ben a zászlós csapatok járási szolgabírák vezérlete
 alatt Köröskény helységbe távoznak a főispán elibe,
 s nem sokára mozsarak dörgése jelenté ő extíájá-
 nak várva várt érkezését. — Az ünnepélyes menetet
 tiszt. főszolgabíró Bartakovics Flóris Soos Lajos es-
 küttel nyitá meg, nyomukban jött a hintók tömérék
 száma, utánok Eszterházy Károly gr. tolnamegyei
 főispán mint a zászlóalj vezére több alvezérel ellá-
 tott s egyszerűen de diszesen öltözött csapatokkal,
 ezek közt legkülönösb volt a szakolczai járás sereg,
 kik mint morvaszéli lakosok eredeti morva lovakon
 s tulajdon molnár színű öltözeteikben s tisztujta-
 sunkon győzelmes párti veres tollaival ékesített szé-
 les kalapokban jelentek meg, ezek után diszes lova-
 goktól körözve jött főispán ö nmsága. Ezen diszes lo-
 vagok közt nem hagyhatom említetlenül Nyitra vár-
 megye híres kocsisainak leghíresbikét Z. V. urat,
 a kit előbbi napon városunkba kocsis ruhában érke-
 zőt Nyitra bámész sereg éljénekkel üdvözle s ki ezen
 j u x miatt a nemzetiségért buzgó! nyitraiak köz-
 dícséretben kitörő méltánylásit aratá. Ezt követé
 Nyitra és Érsekújvár sereg; e diszme-
 net a török kapun bejövén a városon végig a me-
 gyeházba vonult, ollykor megszakasztatva előhala-
 dásában tisztelgők által. A megyeházban megállapo-
 dott ö nméltóságánál több megyei küldöttség tisztel-
 gett, minek bevégeztével ő excja néhány díszlovag
 kíséretében a hosszú utcán felállított zászlóalj felett
 szemlét tartá. Estve a város és a megye háza pom-
 pásan kivilágított, a megyeház előtti hídnál a
 káptalani hatóság által felállított győzelmi kapun,
 mellyen a grófi nemzetségi ezimer, fölötté az igazság
 jelképe s ezen classicus felírás díszelgett: „Nagy-
 ságos nyitrai káptalan hatósága létező községe jelé-
 ül az igazságnak“ — több transparent közt emliten-
 dő a lotteria előtti ezen felírás: „KÁ — RO — LYI —
 Terno“ ezen felírás köztetszést aratott. — Ő excja a
 városon végig kocsziva szemléle a tiszteletére ké-
 szített kivilágítást, tíz óra felé a hangszegyleti ze-
 nészkar éji zenével tisztelgett a megyeház előtt.

Május 26kán teremünk jó előre megjelent
 diszruhába öltözött férfiak foglaltán el, a karczató
 pompásan öltözött nőkoszorú lépé el, kik, habár egy-
 szerűbben, de honi kelmében öltözten jelenendettek
 meg, nagyobb méltánylásit igényelnének. — A beig-
 tatás szokott mód szerint s illő fénytel történt meg;

ő excja rövid beszéddel üdvözle a Rket, a kinevezési
 oklevél főjegyzőnk által felolvastatván főispáni es-
 küjét letevő, mire ősi szokás szerint járási négy fő-
 bíró által harsány éljen-rivalgások közt háromszor
 székestül fölemeltvén, beszédét folytatá. Köztisz-
 teletben álló első alispánunk velős beszéddel köszön-
 té ö nméltóságát, utána érdemes főjegyzőnk nem hoz-
 szas, de igen jeles szerkezetű beszédét szavalá, elő-
 számlálván a Karolyi gr. család számos érdemeit, mel-
 lyet több tisztelgő beszéd követett. Mind ezt more pa-
 trio híven az ősi mondás szerint „et fecerunt magnum
 áldomás“ nagy lakoma követé, melly a szigetben e
 végre felállított nagyszerű fabódéban két zenekar
 működése s az üdvözlő toastokat követő harsogó él-
 jelenek közt vidor kedvvel költetett el. Délután Uz-
 vics S. kamarás ur könyöki kastélyában nem nagy de
 válogatott vendég-sereg ő excjával szíves fogadta-
 tásban részesült s a nap vigalmait a nyitrai hangszeg-
 egyesület által a dolgozóház javára adatott zenészi
 estély fejezé be. Ezen tudósításomat minden com-
 mentár nélkül fejezem be a tisztelt olvasóra hagyván
 megbírálni: jobban eszközlik é ezen vigalmak me-
 gyénk boldogságát, mint valamely jótékony czélra
 fordított bármely csekély összeg? 1 — 20.

Tisztviselői önkény. A szabadság kis or-
 szágában, a nagyhirű Z a l a b a n, azon megyében,
 mellyben a nagy férfiu a türelem és igazság szent
 igéjét arany szavakkal hirdeti, azon megyében, hol
 a védegyelet mint a kiváltságos és kiváltságatlan
 honpolgárok között fenálló osztályfalak lerontására
 szolgáló hatalmas eszköz legtöbb fióktársulattal di-
 csekszik 52 testvérei közt, azon megyében is már a
 dicső emlékeztető József császár által „kis királyok-
 nak“ czimzett szolgabírák közül egy illyen kis király
 kitünő bizonyosságit adá féktelen hatalmának. De lás-
 suk a tényt saját valódiságában.

Vana a kék Balaton régenyes partján egy csinos vá-
 roska s ezen várost Keszthelynek nevezik; van ezen
 városnak már ötöd izben polgártársai által szabadon
 megválasztott ösz bírāja; de most figyeljetelek hazám-
 fia! Ezen ösz tisztviselő fenemlített kis királyunk
 számára általa rendelt előfogatot, vásárra menendő
 mézes-kalácsos tulajdonosának könyörgése követ-
 keztében, minekutána ez uracs tisztviselőnkre a
 vendégfogadó előtt már reggeli 8 óratul délig vára-
 kozott, hazabocsátni igazságosnak tartotta, helyé-
 be kis királyunk ebédlendéseig más előfogatot ren-
 delendő. No de most jó a fekete leves! mert kis ki-
 rályunk értesülvén e példátlan büntettről, és szí-
 reszébe jut azonnal ebéd nélkül is elutazni; minek-
 utána pedig a bíró egész hatalmának megfeszítése
 dacára is előfogatot azon perczben ki nem állitha-
 tott: kis királyunk őt vakmerőségeért kérdőre vo-
 nandó, foglárjai által maga elibe kísértette, megkö-
 ztetéssel fenyegette, számos körülálló jelenlété-
 ben disztelen kifejezésekkel illette s a járásbeli fő-
 szolgabíronál (azt egyoldalulag értesítve) börtönre
 itéltetését eszközölte; eljárása koronájaul nem ma-
 radván egyéb hátra, mint az: hogy a nyolcz ezer vá-
 lasztó bizodalmanak kifolyását, valamint Sz. Grót és
 Tapolca két népes mezőváros bíráit, a keszthelyit
 is dícsőségesen felvágassa. Melly törökös eljárásnak
 azonnal meg is termett káros követkevénye: mert
 a megbecstelenített bírónak választóji s polgártár-
 sai e tény következtében elkeseredve a Keszthe-
 lyen tartott fiókvédegyleti gyűlésre nemcsak meg-
 nem jelentek, de azon fiókvédegylet írásit is, mellyet kis
 királyunk et compaignie kezelnek, tetemesen meghi-
 degültek, noha magát a védegyeletet mind elvben,
 mind követkevényeiben üdvösnek tartják. Vajha
 Zala emberszerető rendei az illy török eljárások el-
 len egész energiával fellépve, hasonló önkénykedé-
 seknek — miknek ott újabb időkben is fájdalom! már
 néhány példái fordultak elő, gátot vetve, illy foltok-
 tól Zala újra derülésnek indult egét megtisztítani el-
 ne mulasztanak; mert illy esetek a honpolgárok köz-
 ti osztályfalak lerontására üdvös eszközül nem szol-
 gálandanak. Balatonpart.

♂ **Esztergomból.** Mélt. Andrassy József ur
 főisp. helyettesi székébe rendkívüli szép ünnepélyel
 máj. 29kén vezetett. 28kán nemzeti zászlókkal
 ékesített és álguzó gőzösön Pestről lebbent hozzánk
 ő méltga délutáni 12kor, a közelgő parti üdvö-
 vések s a kitödült nép örömszibaja köszönté, s a
 szívek közös melege égbe fölhatván, a lég hideg
 föllegei is szétoszlottak, így lón valóan ünnepiessé
 a bemenet. A kiszállónál zöld gallyas hajlékban me-
 gyei választvány Jekelfalusy Vincze kanonok ur é-
 kes szónoklatával fogadá a kedves érkezőt, s azon-

nal elfenzések középett a' megyeház felé indultak. Örökös és val. főispánunk primás ő hgsége palotája előtt megállapodván; ő mlta a' hercegnél röviden ndvarolt " majd az ékes fogatok, lovas és galog nemes csapatok, egyenruhás polgárok, díszlovagok, minden helységi rendbe állított adózók, lőzaj, zene és éljen kurjongások közt megérkezett a' megyeházhoz, hol a' Karok és Rendek Huszár Zsigmond főjegyző jelesen tolmácsolta örömmel mentek elnökük elibe, ki földieit és barátit rokonérzettel köszöntvén, örült az örvendezőkkal. Nyomban a' megyeház udvaráról a' köznemesség nevében Takács István ur felköszönt az erkélyre lépett mélt. urra, ki viszont a' nemes uraknak üdvös köszönettel válaszolt; majdan a' tokodi jegyző 's egy muzslai jobbágy az adózók hódolatát szavalták el, kikhez atyai hangokban bocsátkozott ő mélt. 'S így tisztelkedtek estig a' nm. helytartó-tanács számos tagjai, ns. Hont vmegye nagy küldöttsége, a' váltó t. székek némely érdemes tagjai, Buda és Esztergom városok küldöttsége, a' pannonhegyi főpát, egyéb méltóságok és testületek. Később a' közönség zajos estzenével tisztelge a' hg. főispánnal és helyettesénél.

29kén 9 órakor legelőször Isten házába mentek a' RR. és Kunszt József apát-kanonok ur szolgálta sz. mise-áldozat alatt ahítattal kérték a' sz. Lélek malasztját a' közboldogság eszközésére. Áldott szokás! míg atyáink egész közönsége illy ünneplés tényekhez Istennel kezdett és keresztyén szeretettel, nem dühöngött a' pártviszály olly irtózatossan mint jelen korunkban, midőn az Istent is felejtik ön nyomorult érdekeikért. (Tudok vármegyét, hol tisztujítás előtti veni-sanctén a' RR. közül egy sem volt jelen, de keresztyén szeretet nélkül is szuronyok közt éltek vissza alkotmányos jogaikkal az elég nemtelen csapatok.) Áldott csak az lehet, ki Isten áldásával indul. (Így bizonyít a' hisztória.) Ezután közgyűlésből Jaross Vincze kanonok ur szónoklata mellett fényes küldöttség indult fm. hg. főispánunk és m. helyettese meghívására; 's legott teljesült a' közohajtás, díszes menettel, délczag lovagok és kocsik és egyenruhás polgárok kíséretében, tarack-robajban, 's a' nemesek, növendék ifjuság, és fenálló népsorai 'sa' legszebb rend és éljen-rivalgások közt érkezett a' két ohajtott. A' kir. kegyes leirat után a' helyettes ur Majthényi Antal püspök ur kezeibe tette le az esküt, 's ezt hg. primásunk szónoklata követte, mellynél remekebbet egyhamar nem hallottunk, benne a' lelkes főpát, a' szilárd főispán, a' melegkeblű hazafi, a' legfinomabb tapintatú politicus, a' szívélyes magyar, a' bő tudományu 's tapasztalatu böles nyilatkozott rendkívüli hatással; illy alkalommal többnyire virágos szöözön fakasztja ki az általános éljeneket, nem ugy történt jelenleg, a' dologhoz értők általános elragadtatása követé a' hg. primás főséges szöozatát, mellynek vázlatával sem szolgálhatunk, mert kénytelenítettünk sok előkelőnek szavai után megvallani, hogy annak minden szava nyomos volt; 's mi bárha félfüllel hallgattuk e' szöozatot, de lelünk egész hevélre alkalmaztathatjuk koszorus Császáruk egyik honfira irt alagyáját:

„Szót emelél! szavadat mennydörgés hangja követte,
'S a' vizek árja, hegyek bérczei visszazugák.
'S megszakadozva oszolt a' felhők táhora széjjel,
'S isteni arezulatát kezdte mutatni az ész.
Lélekzett az erős, megszünt a' gyáva remegni,
Látva: jogot van még védni idő, van erő.
És tetekre hevült a' nép gyöngéje, erőse,
És nappal derített újra hazája fölé.“

És nyomban a' hazaszerte ismert ékesszónok m. helyettes ur emelte bájjhangját terjedelmesen 's mégis végiglen eszélyes 's érdekesen adván elő a' körülményekhez mért arany gondolatokat; majd Bozzay János első alispán ur, b. Rudnyánszky Samu kanonok, Rimely Mihály pannonhegyi főpát urak jeleskedtek a' RR. nevében, melly szónoklatok hogy minél előbb egy füzérben a' nyilvánosságának adassanak át, igen igen ohajtjuk. Ezután szokás szerint több tbiró nvezetett ki, kiknek élén kalocsai érsek és csanádi püspök ő exjok, 's közöttük több idegen hársöttség, 's a' legújabb t. czikk következtében néhány nemnemes is örömmel üdvözöltetett. Elvégre legislegnemesebb módon, azaz keresztyénileg akarván a' szépnep emlékezetét örökíteni hg. primásunk, k e t e z e r pengő forint alapítvánnyal örvendeztette meg a' RR. et, mellynek kamatin egy esztergommegyei vak növendék leszen a' pestintézetben növeltetendő, kit kijelölni az érseki szék megürültekor a' megye RR. fognak. Elérzékenyültünk. Korteskedés barátai,

lássátok a' főpát-főispánt! — Délben a' hg. kétszáz vendéget valóan hercegeleg vendégelt meg, a' többi uri és kövendég pedig részint a' káptalanbeli uraknál, részint a' m. helyettes vendégszeretetésből a' vendéglők teremeiben áldomásoztak, a' főablak ebédközben kölcsönös küldöttségek által köszöntették el a' tisztelet- és üdvpoharakat. Este a' furdó teremében gyönyörű táncvígalmomban folytattuk örömeinket, melly nyomorult h e g y i honfirsainknak szépen jövedelmezett.

30kán primás ő hercegségének születésnapja levén, Esztergom sz. kir. város polgárai e' napot választák mély tiszteletök kitüntetésére; ugyanis: esti 9 órakor mindnyájan egyenruhájokban várososhszant tartott díszmenettel a' primási palotához járulván, ott körbe álltak 's nagyszerű fáklyás zenével tisztelék meg a' 70 éves főpásztort, szónokuk az erélyes Besze János ur levén; 's mi ide kívántuk volna az egyháziak gyanusítóit, ide, hol lakos társaik az őket színről színre 's legjobban ismerők illy kitünőtiszteletre méltatják, ide kívántuk, hogy elfuljanak méltatlankodásuk szégyen pírjában; ide kívántuk, midőn a' palota ablakai fölesattantak, 's az őszbe borult főpásztornak kegyteli szavára neki a' nép egy szívvel egy lélekkel végtelen életet ohajtott harsány és szakadatlan szívhangokkal.

Éljen az érdemdús főpásztor, éljen örökké!
Így kit a' nép tisztel, áldani szokta hona.

30kán főséges királyunk névnapja derülvén fel, a' székestemplomba sok vidéki magas vendég a' kebelbeliekkel együtt primás urunk áldozatán imádták a' magasságbelit az apostoli fejdelem boldogságaért, kinek kegyes atyai kormányában biztos megnyugvással vetik Esztergom RR. ei a' honboldogság reményhorgonyát, 's ezzel legisleg szívélyesebben végeztük ünnepeinket, mert ki Esztergom vármegyét olly kedves elnökkel szerencsésíté, végre is abban öszpontosul örömrünk, halánk 's kegyelettel szállítjuk áldásunkat koronás fejére.

Gömörrel tisztujítás. Május hó 27ik 28ik 's 29ik napjain gyakorlák Gömör Rdei alkotmányos jogaik legnemesbikét a' tisztujításban, mellyhez annyi édes remény 's kétes aggodalmak csatlakoztak. És bár a' korteskedés üzlete, érdekegység 's öszszetartás hijánya miatt háttérbe nem szorult, sőt inkább az értelmiség tulnyomó súlya ellen szövetkezett párt részéről sokkal nagyobb hévvel, mint valaha, — fölelevenítetett, — a' szabadelvű pártnak nem lehetett választani egyebet, mint a' pénzzeli vesztegetés császszerit mindenkép mellözve, mindent elkövetni, mi e' megyét egy bizonytalan jövendőbe tásztítani indult eselszövények sikerét megakadályozná, tisztujításunkat rend, dísz 's példás kitérés tevék érdekessé. — Hévvél folytatott az ellenpárt izgató kísérlete megyszerte, 's az izgatók közt találkoztak ollyan egyedek is, kik szent hivatásukról megfelejtkezvén, morál-terjesztés helyett az egyenetlenség mérges magvait hintegetve, a' köznemesség kedélyeinek fölzaklatására ön személyökben alacsony eszközökkel is működni személynének valának, illy körülmények között mellözhetlenül szükségessé vált — a' szétárasztott balfogalmak megszüntetése, 's a' köznemességnek minden oldalrólí fölvilágosítása, nem levén szabad a' haladási pártnak a' kísérletek perczében feláldozni az elvet, mellynek annyi megrázkodtató esemény alatt rendületlenül híve maradt. Így folytak a' dolgok mindkét párt részéről, míg a' választást előzte nap hajnala földerült, midőn mindkét fél öszszeszedve erejét R. Szombat város felé indítá. A' haladási párt tömegei 40 éves zászló előlobogása mellett a' megyei hangászkar szívbuzdító zenéje által fogadtatva, a' választás helyére főnökeik által szép renddel vezéreltettek, 's zöld galnyakkal díszített süvegeiket emelgetvén, meleg lelkesüléssel éltették jelöltjeiket Szentmiklósy Antalt és Fáy Gusztávot, 's piaczon keresztül vonulva, a' város közelében elfogadtatásukra készült sátorokba szállítottak, az ellenpárt hívei pedig szinte szép renddel 19 zászlóval zene-kíséretben vonultak által a' város piaczn, 's Abaffi János nevét hársogtatták, 's a' kellő rend megtartásával az elsőbekkel ellenirányban felállított sátorokba vezettettek. Éjjel a' város minden esendzavarástól menten maradt, 's a' köz bátorság felett, megyei határozatnál fogva, felállított katonai erő örködött. Választás reggelén mindkét párt on állott nemesség, mondhatni egész díszszel a' megyeház elibe vezetvén, hol a' személyes bátortólét biztosítása végett már eleve kiállított lovas katonaság a' két párt közt választófalat a-

lakított, ekkép minden öszszecsapás 's erőszakos rendzavarás czélszerűen meg lön gátolva. Illy biztosított helyzetben nyitá meg szeretett főispán-helyettesünk a' választó gyűlést, mellynek a' kijelölés után következett szavazatszedés végeztével, Gömörre nézve újabb örvendetes 's nyugtató erdvénye lön, hogy Szentmiklósy Antal 3514 szavazat közül 196 letnyervén, 1550 szavazatot nyert Abaffi János ellenében, 414 szótöbbséggel legelőnkébb örömköltörések közt első alispánná megválasztott, 's az értelmiség nagy többségének szilárd öszszetartása áttörve az ellene gördített akadályokon, kivítta e' nap fényes diadalát, melly áraszsza szét jötekonyságit a' megye 's a' szeretett haza boldog jövendőjére. Az ellenpárt akarata így meghiusítottván, a' választás helyét esüggedő érzések között elhagyá 's még az napon Fáy Gusztáv közfelkiáltással másnapra halasztatván, a' legszebb renddel folytatott 's bevégeztett tisztujítás erdvénye következő: főjegyző lett: Nagy Károly, első aljegyző: Ratkó Miklós, 2ik Györy Dániel, 3ik Dráskóczy Gyula, mindnyájan főkormányzói kinevezéssel; fő közügyész: Bodon Ábrahám, alügyészek: Nagy Sámuel és Miklovies Ferencz; házi főpénztárnok: Vad András; hadi: Dapsy Pál; számvevő és pertárnok: Kubinyi Márton; levéltárnok: Marikovszky Gábor. Felső járásban főszolgabíró: Szontagh Gyula; alszolgabírák: Kirinyi János főszolgabírói czímmel, és Fabriczius Valér; rendes esküttek: Rudy József, Török Dániel és Fasko József; rátkai járásban főszolgabíró: Bornemisza Sámuel; alszolgabírák: Fáy Albert és Frenyo Ráfael; rendes esküttek: Antóny Sámuel és Forgon Ráfael. Kishonti járásban főszolgabíró: Kubinyi Ödön; alszolgabírák: Széplaky Lajos és Török László; rendes esküttek: Vályi Lajos és Lehoczky József; serki járásban főszbíró: Török Sándor; alszobírák: Jankovich Istv., Madarassy Istv. és Kubinyi László; rendes esküttek: Séllyey József és Török András; putnoki járásban főszolgabíró: Hevessy Bertalan; alszolgabírák: Putnoky Móríczy, Szontagh Berta és Szöoresey Antal; rendes esküttek: Istók Imre és Horváth Pál. Aladószedők: felső járásban, Maléter Ede; rátkai és kishonti járosokban: Roszty József nem nemesi rendből, putnoki és serki járosokban: Héthy Sámuel; esendbiztosok: Kriston Lajos főszolgabírói ranggal, Marton László és Sulyok Rudolf. Közgyűlésünk jun. 9kén veendi kezdetét Közli P. S.

Sárosból. Mult hó elején tartott közgyűlésünk erdvényit sebesen hírlapokban közleni kedv hijányzik ott, hol a' megye szerető fia, ugyszólván, pirul a' magyar világgal megismertetni a' soktól felidesért megye prosaicus 's minden érdek nélküli gyűléseit, más megyék lelkes határozatai ellenében. Ollyanok vagyunk mi sárosiak, mintha nagy sárban megakadtunk volna, most sem előre sem hátra, 's pattogás sincsen, melly minket erő-megfeszítésre lelkesítene, mert a' sárosi v a ló di ellenzék kis csapatánálunk legkisebb szerepet sem játszik, 's ha néha ex offo elmondja is a' magáét de — remény hiányában győzni szándoka sincs, 's gyakran még akkor is elláditványitól, midőn részire a' többség kétségtelen volna.

A közgyűlés tárgyai: királyi parancsok, helytartósági intézvények, országszerzte ismeretes megyei körlevelek, mellyeket mi többnyire nem partolánk. — és magány-ügyek valának. Említést érdemel szolgabíráink jelentése az e' megyében létező egyletek alapszabályai iránt; melly jelentések a' magy. kir. httötanáchoz rendeltettek küldetni. —

Emlékezni fog még a' tisztelt olvasó, — mert hiszen e' lapokban azirant igen élénk vitatkozások voltak, mult tisztujításunk befejeztetése után, — miként szintazon tisztujításunkkor gombaként nőtt a' szavazó nemesség száma. Mi még akkor a' kétséges nemeseket kiszemelendő, és a' nemesi lajstromot elkészítendő választványt küldénk ki. Ezen választvány e' közgyűlésre adá be jelentését, 's ez igen kellemetlen vitatkozásoknak szolgált alkalmul; mert hisz nálunk a' jövő tisztujításra, melly csak egy év mulva leend, már jelenleg is pártok keletkeztek, mellyek ollyannyira szükséges egyetértésünket még inkább feldőlják. Tapasztalni lehetett ezt már ezen közgyűlésünkön egész a' botrányig, azóta csábitások folyvást történnek, táncvígalmak lakomák adatnak; pedig hiedelmem szerint ez mind még igen korán van, 's a' ki csak tisztujítás után lakomáz, annak legjobban esik a' lakoma.

Közgyűlés folyama alatt, beadak a prot. lelkészek megyei szavazatok iránti folyamodásukat. De ez csak kevés egyednél talált viszhangra. A conservatívek szükkeblüség miatt, az ellenzék pedig azért nem pártolá azt, mert még a jelenleg szavazattal bíró lelkészeket is tanácsosnak hinné azt elvenni.

Most hagyjuk el a gyűlési teremet, s nézzük inkább mit tesznek magány-egyedek, kikre a városi általános szellem nem mindenkor alkalmazható. Találtak itt is egyedek, kik Bezeredy Rosty sat. példaira az adómentességről le akarnak mondani, s ki akarják némileg törteni megyénk nevét a nem adózók lajstromából. Midőn azonban ezek több társat kerestek, találtak ugyan sok adózás-pártoló barátot, de ezek az önkéntes adózás ellen törvény-alkotás előtt különféle nehézségekkel állottak elő. Hoszszu egyezkedés után abban állapodtak meg barátságosan: hogy ha az azonnal megnyitandó aláírási ívre annyiadózás-pártoló egyed fogna szeretni, mennyi a megye nem adózó nevét eltörölhetné: akkor a rögtön adózni akarók adózási nyilatkozatukat a megyének nem nyújtják be, mert czéljuk az adózási előleges utasítás által volna érve. Mindkét ívre gyűlnek aláírók. A védegyelet eperjes-vidéki osztálya mintegy 400 tagból áll, mi szerfölött kevés. Az eperjesi olvasó társulat tagjai, kiknek könyvtáruk már eddig is néhány száz legválogatottabb könyvből áll, oly olvasó casinóvá akarnak alakulni, melyből a kártya s általában minden játék kizártnék. A casinó léte azonban 100 tag aláírásától föltételeztetvén, mikor ez meglesz, akkor alkalmasint a határozat megbukik. — Az árva- és szepesiek fölségéllésében valamint megyei határozat, ugy magányos adakozások is, kivált a nők szép munkáikkal tették emberbaráti kötelességüknek eleget — most a jótétemény folytatása saját megyénkre volna fordítandó, mert kivált a vidékünkön uralkodó tüzek által számos adózó szegényült el. Eperjesen is 32 ház lön tüzmartalékká april 22kén.

Vége még azt is jónak tartottam megérteni, miként Eperjes most színészetben sem szükölködik, mert alig hagyják el Pratte testvérek gépszínészekkel városunkat, azóta egy jó magyar színésztársaság (Kömlösyé) folyvást tartja előadásit, s a német-tót város lakosai szép számmal látogatják azokat. Ohajjadj: hogy ezen derék társaság mennél tovább maradjon közöttünk. —

F. évi Jun. 5kén tartatott löverseny eredménye. Nemzeti-díj. Hunyady József gr. 3e. sg. k. Minima, első; s mint illyen nyert 302 aranyat. Csapody Pál ur 3e. félv. sg. k. Election, második; s nyert 102 aranyat. Ezekenkivül még három ló versenyzett, három pedig visszahuzatván, ezekért bánatpénz fiztetett.

Ba t h y á n y - H u n y a d y - d í j. Sternberg Zd gr. 6e. p. m. Eagle s field, első levén, nyert 240 aranyat. Csernovics ur 3e. sg. m. Nagy Károly és Hunyady József gr. 4e. sg. pr. Ch ar l a t a n, mindkettő ugyanegy időben érvén a czélhoz mint második; a második ló részére rendelt jutalmat egymás közt egyenlőképen osztották fel. Csapody Pál ur 5e. sg. m. B r a m a r b a s, harmadik.

H a z a f i - d í j i s m. f u t á s. Esterházy Miklós hg 4e. sg. k. ap. Sir Hercules, an. Woful első izben második, de második és harmad izben mindenkor első levén, a 100 aranyból álló díjat elnyerte. Hunyady József gr. 4e. sg. k. A l i e, első izben harmadik, a két utóbbi izben pedig második. Széchenyi István 4e. sg. k. M i s s C r a c k, első izben első, a 2 utóbbiban harmadik. Ezekek kívül még futottak Csapody Pál ur 3e. sg. k. E l e c t i o n, mely negyedik, és ifj. Batthyány István gr. 3e. söt. p. k. S i l h o u e t t e, mely ötödik érvén első izben a czélhoz: a két utóbbiban visszahuzattak.

Budapesti naptó. (Junius Sán.) Egy nagy tükör áll előttünk, mely nemzeti mozgalminkat igen eredetileg ábrázolja, a pesti nyári vásár: s ez habár az idő enyeleg is, hol porfölgelget, hol lueskot eresztve körébe, hű marad ahoz, mit magyar fővárosi sokadalomnak szoktunk nevezni, s naponkint nyer élénkésben: minden vidékről, sőt külföldről is, ellenére a honfúság legújabbban tényszerített eszméjének, számosan sereglenek össze. Uraim, csak: kitűrés! — Dunánk áradoz, s már csak e tekintetből is óvatosságot ajánlunk vásárosinknak, nehogy vizre vitessék magokat, a jegen csak elesuszik, de vizen, ha tud, eluszik, ha pedig nem, elbukik az ember; vannak pedig az életfolyamán is leleményes buvárok, kik vagonbeli rejtelmeket fűrkészve nem szűnnek tervezgetni, hogy elsodortasunk: mi a személyes financia vására. — A nyár első zsengejét a cseresznyét szanaszét árulják, s a zsenge nemzedék csodulva kapkod rajta; s esodálkozunk kell az egészségi ügy elhanyagoltatásán, mert annyi meg annyi halmban egyetlen érett cseresznye-szemet sem látunk, pedig a Duna elég öblös s azok méltán lakolhatnának, kik létünk legdrágább kincsét illy lázteremtőkkel megvesztegetik. — Csütörtökön a pesti tanodai ifjuság nagy része utánpótlólag májusnapot ült a budai hegyekben; örömmel tapasztalók e sarjadékban a nemzeti nyelvet és szellemet, mert ismerjük a fővárosba seregleni szokott tanulósg

elegyajkuságát, s meg vagyunk győződve hogy csak az oktató kegyes rend buzgó szorgalmának sikerülhetett ezen növendékeket azon tudatra vezérteni, hogy ók magyarok. E rend volt első, mely tantermeibe emberibb bánásmódot hozott a baromhoz sem illő veretés helyébe; s mennyire nyerte meg ezáltal a tisztelő méltánylatot, e napon is nyilvánult abban, hogy midőn az igazgató a tanítványok közé kiment, lelkesült éljenekkel fogadák; a tanítók pedig velők vizont folyvást nyájasan társalognak. Egyébiránt ez apróseger magyar dalok zengedezésével; s egy zenekar működése közben végezvén a napot; mint kiment, oly vigan is tért haza lobogókat lengetve. — Együttal megtekintők a hegyen hús forrást esörgedező Mátyásfokot, hol a svábhegynek bá jhegygyé avatására emlékeztető egy élőfába illesztett vas lemezt, mellyen egyik irodalmi bajnokunk Döbrentei Gábor versei valának, holmi kaján kezektől elrombolva találtak. Kár hogy találkoznak emberek, kik a nemzeties vigalmak e kisebb töredékének emlékeit is nemtelően kiirtani törekvesznek. — A kalaputeza szögletén új díszes vendéglő rendeztetett, mellynek ugyan a közel, Széchenyi kerttel nehéz lesz kiállani főleg nyáron a versenyt; azonban (már csak meg kell vallanunk) elhűltünk: hogy Magyarország szívében a főpinczér tisztán beszél magyarul; a tulajdonosról nem e t lapok elég dicsérőleg emlékeztek. Altalan örvendetes jelenek tekintetben, hogy valahára nyelvünknek is gyakorlatilag védője egyesülnek; kik néhány indító példája után boltot, kávéházat, szóval minden oly helyet, hol az embernek saját pénzéért joga van magét is követelni, ha velük magyarul nem beszélnek, minden házsártoskodás nélkül egyszerűen odahagynak; melly szerény elvonulás botozásnál is jobban megszeppentett hazánki sok zsiron élt, ugyanis pár, traiteur nyelvemestert fogadván mohón nyeli a magyar szavakat, minek eredménye aztán világos! — Az érdemet mindenütt méltányolván, nem hagyhatjuk dicséretes említés nélkül izraelita földieinknek arra törekvését, hogy megérdemeljék e hon valódi fiainak nevezését. Illy jelesbék egyike a nagykanizsai főrabbi Löv Leopold ur, ki már mint tanoda-igazgató is erélyesen munkálkodván nemzetiségünk ügyében, mint pap és szónok esüggedeten iparraljár el hivatási körében, nem szűnven meg magyarul oktatni a pásztorasága alá tartozókat. Több jeles egyházi beszédei közül, elöttünk egy ő fels. királyunk f. e. születésnapján tartott szószéki beszéde nyomtatásban, mellynek előszavában szerényen titkolja ugyan szerző saját érdemét, de a szabályos nyelv s magas szomszatos mondatok legforróbb érzelmét tanusítanak Isten, Haza, és Király iránt. Az egészet gyönyörű imádság fejezi be, melly minden felekezeti vallásos ember ajkára egyaránt méltó. Adjon Isten sok illy atyát Magyarországra izraelita községeinknek! — Ma délután leend a pesti gyepen ezideli második löverseny; mellynek szemléljét élvezetesebnek ohajjuk a mult esütörtökönél, midőn a bekövetkezett eső nagy részben megoszlata e saját szerű mulatságot. — Schmalz Eduard orv. tan. pozsonyi útjából visszatért Pestre s a magy. királyi vendégfogadóban szállott meg, hol a hallási bajban szenvedőkön még legalább 8 s legfőljebb 14 napig szives örömmel segíteni kész.

(Pezsgő). Micskén, (Biharnak érmelléki járásában) kisdud társaság alakult, mellynek czélja az ott teremni szokott erős és édes borokból okszerű javítás által becsesebbet készíteni. Szandéka e társaságunk pezsőt — eleinte mintegy 10 ezer üveget — készíteni; de szandéka egyéb javítási módokkal, nevezetesen a bor főzésével is próbát tenni. Mire nézve olly egyedre volna szüksége a társaságnak, ki a pezső készítést gyakorlatból tudja, s külföldön, jelesül Francia- és Spanyolországban is látta és tapasztalta a borjavitási módjait. Minthogy pedig e vidéken e nembeli némi család friss emlékezetben van, megkivántatnék a mondott egyedtől, hogy a bizonyítványokon kívül valódi biztosítékot, bár nem sokat, csak néhány száz forintból állót, adna e társaságnak, melly is a társaság gyűmölcsöző tőkéhez kapcsolhatnék. Fizetése is azon egynek a szerzendő haszonhoz arányozva lenne. A vállalkozni akarók tek. Miskolezy Károly urnál (Margita f. Micskén) jelentsék magokat.

(Aláírási ívek 1841—1842ről.) Legyen az bár mily közszerű, általános érdekű ügy vagy kezdemény, ha apostolainem találkoztak, baráti, követői alig vagy aligsem leendnek. A hírlapokban közzölt felszólításokon, meghívásokon vagy programokon, ha nem vállalkozásra vonatkoznak, egyet fordít vagy eltekint az olvasó, s már semmi sem lesz a hatásból, mellyre a jámbor feltevő, talán aranyvárat balga reményével merészelt számítani, midőn czifrán rakott cikkelyeit leírta. Ellenben a meleg kebelből lángoló kelő szó megolvastja, hol van, a részvétlenség fagyát is. — a jóakaratot pedig tette, csatlakozásra gyulasztja; a józannal felfogott czél, okok és eszközök, az önmeggyőződés hangján adva, a hallgatónak is meggyőződést oltanak, s a czél diadalt ül, az aláírási ívek népesednek. — Ezért egyesületünk első indítója 1841b. s 1842b. számossabb hazafit szemelték ki, s láttak el aláírási ívekkel, kérve őket a hazának érdekében s érdekében az ügynek, mellyet vétkes elhagyottságából köz részvéte ajánlani indultak, akarjanak apostolai lenni a iparegyesületnek, apostolai a tannak, miszerint nagy ideje már, hogy iszonyu szegényedésünk ellenébe a köz boldogulásnak egy újabb tényezőjét, a műipart, idézzük fel a hatás mezejére. És voltak számosan, kik terjeszték az igét, hazaszerte, buzgón, ügyszeretőleg és erdélyesen egy, hogy jóllehet tagtársaink száma épen nem legio, mégis alkalmasint egyesületünk ivartóinak érdemeül kell tulajdonitanunk, hogy az egyesületek iránti hajlam, részvétel és csatlakozás azon osztály körébe is bevattatott, mellynek tagjait

az előtt más kezdemények ívein olvasni nem igen lehetett. S vannak még mindig nemesen buzgólkodó jóakaróink, kik koronkint megmeg lepnek, derékül népesített ívek be-küldésével. (Folyt. köv.)

Igazítás. Jelenkor 45 sz. 255. l. 1 has. al. 23dik sorában „vámtilalom (prohibitio)“ helyett: tilalom rendszer teendő. 1 has. al. 10ik sorában „lehetnek igazságosak“ helyett: olv. igazolhatók. 3 has. al. 49dik sor. „tőlünk“ helyett: e zikk szerzőjétől.

Anglia.

Máj. 19kén az alsóházi ülésben a ministerség a maynoothi bill harmadszori felolvasatását indítványozván, Livart módosítványát terjeszté elő, mellyben kifejté: addig míg lehetséges és hasznos, Irlandban minden nyilvános tanító intézetet a katolikusok számára megnyitni, az irlandi egyházat saját körébe szorítani s Britannia és Irland közt teljes vallás-egyenlőséget állapítani: a ház nem tartja tanácsosnak bárminő vallás-felekezetet a status által gyamolittatni, s így ettől mintegy függővé tenni az öntudatot is, melly önkényt nem ismer. Marsland pártoló e jobbtávnyát, de szavazásra nem bocsátatott, mert a módosító képviselő azt visszahuzta azon kijelentéssel, hogy a bill ellenzőihez csatlakozandik s a harmadszori felolvasás ellen fog szavazni. Ezután Bankes tett egy jobbtávnyát, melly szerint a harmadszori felolvasás hat hónapra halasztatnék el, azaz vette t n é k f é l r e. Ezen jobbtávny ingerült vitatkozást keleszte; Peel sajnálkozását jelenté a javaslat elleni mozgalmakon, egyszersmind tudatá: minél inkább vonakodik a ház annak harmadszori felolvasatásától, annál több időt enged teljes megérésére, mikor aztán a nép vérebe szívárogván az észrevétlenül szükségessé válik s így önként fogadtatik el. — A Times lehető kárörömmel hirdeti a meghasonlást, melly a máj. 17ki repeal-gyűlésben O'Connell és az „ifju Irland“ s kivált ennek képviselője a „Nation“ tulzó repeal-lap közt támadt; e gyűlésben alkalmilag szóba hozatott a közoktatási ügy kérdése is, mellyre vonatkozolag az ősz izgató nem helyeslést jelenté a Nation egy cikkére, mellyet ez az akadémiai intézetekről közzölt; e nem helyeslés kijelentése az „ifju Irlandnak“ jel volt megtámadásra, s hósei az ősz bajnokkal szemközt elkésredten védék a megrótt cikket, ki fájdalmasan sohajta: „ti kardot rántottatok, de a következtetést nem fontoltátok meg.“ — A néger-rabszolgaság megszüntetése végett alakult társaság máj. 18kán tartá hatodik évi közgyűlését, ügyviselőitől vett jelentésekből kisült, hogy még eddig minden évben 400 ezer szerencsétlen hurezoltatik s adatik el rabszolgaként az afrikai partokról. A gyűlés határozottan nyilatkozott ama rendszer ellen, melly Keletindia-ban indus dolgozók beszállitását ajánlja, valamint Texas bekebelesítésé ellen is; mert mindezek csak terjesztő eszközei lesznek az aljas emberizletnek.

Máj. 21én Buckingham palotában Victoria királynő udvari gyűlést tartott, melly alkalommal az irlandi küldöttség szónoka a dublini lordmayor által átnyújtá ő felségének azon felirást, mellyben az írek kériek királynéjokat e nyáron Irland meglátogatására. — A belgák királyát nőstül Londonba várják. — A M. Chronicle hosszasan értekezik a máj. 18ki udvari bálról, mellyről az előkelő londoni világból több mint 2000 személy volt az udvarmester által hivatalos. A tánczot Victoria királynő nyitá meg. Ezt a „Court Circular“ keleti curialis stlyben így adja elő: „Miután a királynő, Albert hg, és a királyi család a csillár-özönben s pompa-fényben ragyogó tánczterem végeig méltóságos léptekkel áthaladtak, a számukra készített pazar fényű emelvényre leültek. Ezután a királynő méltóztatott kegyesen megparancsolni a lordkamrásnak: hogy egy négyes (quadrille) alakítsák, ekkor ő felsége leszállván dús himzetű nyughelyéről a négyesbe lépett, s az udvari pietással bámuló sokaság nagy tetszésére Eduard szász-weimari herczeggel a tánczot sylphid könnyűséggel megnyitá. Átellenese volt: Albert hg gr. Dietrichstein ausztriai követnével s tb. Máj. 22én a maynoothi bill harmadszori felolvasatása mellett vitákat folytattak s végzik be. A kérdés szavazásra bocsátatván, a felolvasás mellett 317, ellené 184 szó nyilatkozott; e szerint az 133 miniszeri többséggel elfogadtatott. Az e napi ülés igen látogatott vala. A szavazás éjjél után 2 1/2 kor történt. Főszónokok voltak: Colquhoun, J. Graham, Shiel, Peel, és J. Russell. Peel beszéde zárszavában megköszöné az ellenzéknek ama valóban dicsérendő szilárdságát, melly szerint elállva minden párt-nézettől, állhatatosan a javaslat mellett küzdött és

szavazott. Szavazás után Duncombe jobbitványt terjesztett elő, mely szerint a bill csak 3 évre lenne kötelező; de félrevetették. A Times megszámlálta a bill ellen benyújtott folyamodványokat, melyek szerinte 8758ra, 1,106,772 aláíróval rugnak; e szám nevezetesen részét teszi az angol választóknak, s a t. javaslat elfogadtatott. Máj. 21-én vevé általa dublini lordmayor a tegnap általa benyújtott fölrásra a kegy. kir. választ. Ez alkalommal a lordmayor térdeire bocsátkozott s a királynénak feléje nyújtott kezét alázatosan megcsókolá. A válasz határozatlan értelmű: ha t. i. az irlandiak jól viselik magukat, királynéjokat körükben látandják. Mondják: O'Connell boszankodik. — Máj. 23-án az alsóháztól átküldetett maynoothi bill a felsőháznál Wellington hg indítványára először olvastatott fel minden ellenzés nélkül. Másodszori felolvasatása jun. 2-ára használtatott, mikorra heves megtámadtatását várják.

Franciaország.

Máj. 20-án a követkamrai ülésben Bignon a kiadási budgetről készített bizottsági jelentést nyújtta át. A budgeten előterjesztése óta nevezetes változtatások vétettek észre; akkor a pénzügyminister bevételi fölölegről beszélt; azóta apály s rendkívüli hitelek által az 1846-dik évi kiadási összeg 1,603,803,000 frankra emelkedett, s mivel az általános bevételek csupán 1,342,349,000 frankra számtattak, ekkép a szenvedő hiány 260,454,000 frankot mutat. Se baj! mondják a francziák, majd segít a centralisatio (?). Ezután az éjszakai vaspályaugy tárgyalatását folytaták. A közmunkák minisztere jobbitványt indítványozott, mely szerint a részvényeseknek hasznvételi engedélyidőül az éjszakai pályán 41 esztendő állapítatnék meg; e jobbitványt a kormány nézetét is azonosítja. Beszéltek még Muret és Grandin, midőn az ülés a vitások bevégeztét kijelenté. Luneau és Garnier-Pagés jobbitványa, mely szerint a hasznvételi engedély 25 évre, s egy más jobbitvány, mely szerint 33 évre, s végre Muret, d' Aey, Duprat és Ardant módosítványai, melyek szerint szintannak tartóssága 38 évre lenne határozandó, nagy többséggel félrevetettek, ezek helyett a bizottság 4 tagjai által javasolt s a kormány által is pártolt 41 évi határidő fogadtatott el. A

Creeyből St. Quentin felé, és Fampouxból Hazebrouck felé vezető pályák hasznvételi ideje 75 évre határozatott. Végre 22-kén az éjszakai vasutruól szóló t. javaslat 253 szóval 10 ellen elfogadtatott. — A hajó-motózási jog és kérdés-tárgyalást bevégezték. Broglie hg Lushington tanárral Párisba megérkezett, hol is az egyezkedésről szóló irományokat Guizotnak átadák, ki azokat szükséges intézkedés végett a kamrák elé terjesztendi. A motózási jog felüggesztetik. Anglia és Franciaország egyenlő számú cirkálóhajókat küldenek Afrika azon kikötőjébe, hol a néger-kereskedést leginkább üzik. A kikötők melletti épületek, mely az ember-vásárlók, vagy ügynökeik által állítottak fel, s melyek a bevásárlott szerencsétlen négereknek, mint eleven portékának rakhelyül szolgáltak, s honnét a rabszolgakereskedő hajókat bőven és gyorsan elláthaták: rontassanak le.

Lengyelország.

Varsói lapok Lengyelországban új özszeesküvés felfedőzést tudatják; melynek rejthelye Lublin és Radom tartományokban volt. Tagjai communisták, kik a föld népét, földesuraik, s másoktól szenvedett igazságtalan elnyomatásukra emlékeztették; szép szavakkal rajzolák a birtok, és szabadság egyenlőségét. A köz tisztviselőket, s főbb hatóságok főnökeit elfogatni javaslák, s ekkor a zendülés zászlója Kielce városban tűzték ki. Fő vezetőjök Szegegy névű pap, előbb piarista, most a chodloi plébánia lelkésze, elfogott. Irományai közt egy koholt pápai bullát találtak, melyben azoknak, kik a fölkelésben részt vesznek, 15 évi bűnbocsánat ígértetik. Jami Bálint mezei gazda vezeté az illetőket ezen özszeesküvők nyomára, a miért is személye, s javaiért adómentességi szabadtékot, 100 ezüst rubelt, és egy ezüst emlékpénzt kapott jutalmul. — A poseni befogatások ezen özszeesküvéssel özszeesköttetésben látszanak lenni.

Máj. 20-án déli 12 órakor érkezett az orosz czár fényes kísérettel, tarack-robaj és álgyu-durrogások közt Varsóba; harangzugás, zene-zőrej, s nép-kialtozások a hangvegyületek legtorzabbikát adák, mit a perczenként közbe morgó álgyudörgések örült jelenetté fajtának. Ó felsége a lazienki

palotában szállott meg. A palotát nép körzében babonás ahítattal szemlélve a falakat, melyben most polgári s vallási főurok pihen utja fardalmibul.

China.

A chinai kormány tengerpartja hosszában részint a már fenálló erősségeket javíttatja, fegyvert állgyút nagyobb mennyiségben szállítat, részint újakat építtet, s mind ezt oly szorgalommal és lakadatlannal, mintha küszöbhez közelgene az ellenség. Az angolok mind ezt szokott hidegverésűggel nézik kikötőjükből, egymásnak mondogatva: „A vásár nélkülünk nem történik meg.“ E készülétek azonban nem háboru, hanem kereskedés miatt tétetnek; Európának majd minden kereskedő statusa Chinával többé v. kevésbé kedvező kereskedési viszonyban áll, de a cseretér igen kevés helyre szorítottatik, némely hajók tehát kísérletet tőnek, s többen szándékoznak tiltott helyeken ki- és megrakodni, mi Chinának jogsérelmét okozván, azt jövőre egész erővel gátolni akarja, mert a „mennyei orsz. kapuji kulesához keresztyén kéznek nyulni tilos!“ — Canton külvárosinak lakosai most, mint a háboru előtt, barátságosak az angolok iránt; de nem így az óvárosiak. Bizonyos angol tisztnek kedve kerekedett az óvárost megtekinteni, s ezen célra felszólított egy chinait kalauzul, ki is a kérésnek engedve bevezeté az angolt a város közepéig; itt midőn körültekint, kalauzát sehoh sem látja, de annál elevebben érzi vállalai közt a bambusz nád csipős csókjait, e szavakkal fűszerezve: Fa n q u i q u i s i azaz: fejez barbár gazember! Az angol illy barátságos fogadtatáshoz sima honában szoktatva nem levén, megfordult és futásnak eredt, s már ezélt ért, midőn egy kecses chinai hölgy lágy mosolylyal, csábító intéssel feltartoztatja, és szaladása okát kérdi; angolunk a történetet egész pathosszal szónokolja el, s a hölgy részvevő pillanatán minden szenvedései megtörnek. „Oh itt hiba történt, mond a szép chinai nő, mert a befejezés kimaradt“ e szavak után a gyöngéd hó kacsók hatalmas pofot sújtanak az angol lángoló arcára, ki ijedten, kalapját is ott feledve futott övéhez, hogy tán ezek közül egyet, vagy mást hasonló szerencse-izlélsre bírhat, de azok a szokást jobban tudva, csak kaczagák a bambusz-és pofkudarczczal visszairamlottat.

46dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor. Hetenként négyszer, u. m. szombaton, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 órakor Zimony felé.

A Pestről június 1-jén, 15-kén s 20-kén induló gőzök az oláh; a június 8-án s 22-kén indulók pedig a török részén közlekedést egész Konstantinápolyig eszközlik.

Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőz.

II. Tiszai gőzhajózás.

Minden hétfőn, a Pestről indult gőzök megérkezése után, indul egy gőz Újvidékről Titel felé, s innen Szegedre, hol szerdán este meg is érkezik.

A dunai és tiszai gőzhajózási szülő részletes kimutatás, mint szinte az illető árrovatok jegyzékei mindenkor kaphatók a gőzhajózási hivatalban. Pest június 1-jén 1845. A gőzhajózási hivatal. 1-4

Ló-eladás.

„Vácvárosához“ címzett fogadóban Pesten a szélutczában 6 darab bajorfajta hámos fekete ló eladandó; s a venni szándékozők által ugyanott bármikor megtekinthetők. Bővebb fölvilágosítást nyújt a Gőzhajózási hivatal.

Figyelmeztetés Parádra.

Küszöbünkön áll a vidám nyár, az oly soktól sovárgva várt furdési idő s ha a deák „post nubila Phoebus“ alapos közmondásának hinni lehet, nyájasan köszöntend be, és ilőleg fogja magát viselni élető hevével megérlesztvén a földnépe szorgalmát s jótéví melegével elősegítvén az üdvosztó életforrások éledeletét. Éles magyar és testvér erdély hazánkat a természet annyi, és oly jeles furdókkal, ásvány- s gyógyvizekkel áldá meg, hogy egy két különös esetet kivéven, minden furdó gyógymódra alkalmas betegségek ellen a leghathatósabb gyógyvizeket állíthatja elő honunk, melyek mellett a külföldiek használatát egészen nélkülözhetjük, s az azokból oly gyakori járást minden tartózkodás nélkül pazar fényűzésnek, pénzvesztetésnek méltán állíthatjuk.

Hazánk gyógyhelyei sorában a fensőbb rangok közt foglal helyet Parád azon példátlan istenadományával, mellyel fogva határán három különféle tartalmu s nagy hatású gyógyforrás csörgedez a legrikább ásvány-és föld-rétegű mátrai bércek gyomraiból üdőt és segélyt nyújtók a betegségek majd egész nagyserge ellen. — Ugyanis a t i m s ó f ü r d ő k a makacs kösvény majd minden alakjaiban, idült caúzban, bőrkiütésekben, vér folyásban és a méhanya, — kivált gyengülésen alapuló — bajjaiban, makacs folyásokban, főkép a fejfolyásokban, petyhedt fekélyekben s at. különösen működnek s az újabb próbák után a nem rég készített — s hazánkban még oly kevés helyen található — gőzfurdók az oly elhatalmazott görvélykór számtalan elágazásiban csudatevő hatást nyilvánítottak. Ezen gyógyintézet föl nyugat felé félórányra gyönyörű völgyben két kénégyvénysavanyú-viz-

forrás csörgedez, melyeknek vizök gyógy-és frissítő itallal annyira kedveltetik, hogy a mult évben 95.000 palackz töltetett meg és küldetett szét; egy harmadik forrás s ó s é g v é n y e s é r z v i z e t foglalván magában, melegítve furdóknak használtatik, gazdagon rejtvén magába az oldozó kénégyvénys furdók tulajdonit, kitünőleg az aranyér számtalan változatban, ugyszint a máj-és lépdeganatokban, gyomorban-talmakban, továbbá csúzban, kösvényben, görvélyben, a tudóvész első szakában, idült sárgaságban, bujakórbán, bőrkiütésekben, s fővnyben nagy gyógyerővel működik. Egy a faluhoz délfelé eső völgyben igen gazdag kellemetes ízű vasas savanyú víz bugyog föl jótéví hatását a gyengégtől eredő, s a vas-használat igényű minden nyavalyában bőkezűen tanusító. Ha a hely színén hosszabb időigleni tartózkodás, s pontos ügyelettel tenni szándéklott kémlelet után sikerülend a ritka gyógyintézet sokoldalú tulajdonit bővebben megismernem, azokról a tisztelt közönséget idővel részletesen tudósítani el nem mulasztandom.

Az itteni tartózkodást az ós Mátra csúcsai, lenyúló kékes bércei, nyájas és csendes völgyei, továbbá az ezerféle kigyózas közt vidámul csörgedező Tarna pataka s a régi időkre elragadólag emlékeztető pusztá hegyi váromlások nagyon kellemessé teszik; a természet ezen ritka adományihoz csatlakoznak a szorgalmas kéz művei, u. m. kényelmes és díszes lakházak, izletesen elrendezett élő fasorok s több mulató-hely. A természetny Hevesnek, és Parád völgyének egészséges és annyira szeiid éghajlata, hogy itt májustól késő őszig a levegő hirtelen változása veszélyes alkalmatlanságtól nem kell igen tartani, a többnyire igen magas helyzetű és módfeletti rideg égőv többi nevezetes gyógyvizeink ellenében Parádnak méltó elsőségét ví ki. Lakás a nagyszerű furdóházak számos vendégnek adhatnak; jó és ilő élelmezés; ol vendéglőkben, mint szinte a személy-bátorság és közösen fentartásáról a gyógyintézet jó híret s nevét oly melesen keblén hordó uradalom által szélszerűleg lesz gondoskodva. dr. E r d e y Pál uradalmi és furdó-orvos. 2-3

Hirdetés.

A nagyváradi kir. kamrai uradalom részéről folyó év június hó 19-én tartandó nyilvános árverés utján következő hasznvétellek, úgymint 10r Várad-Váralja városában a Peczén innen gyakorolható szabad koreasmáltási jog. 2-r Ugyanott a laporti lisztelő-malom. 3-or a mézár-szék, mézár-s-lakhelylegyetemben s 4-er a várbán levő uradalmi pince f. évi november 1-jétől, három egymásután következő évre a többet ígérőknek hasznbérbe fognak adatni. Bérleti szándékozők az első bérleti tárgyra nézve: 110 frt, a 2-dikra: 180 frt; a 3-dikra: 100 frt; a 4-ikre pedig: 12 frt p. pézszbeli folyamatu bánatpénzzel ellátva — a fen kitett nap délelőtti óráin Várad-Velencén a kir. kincstári kormányzó ügyvédi hivatal irodájában tartandó nyilvános árverésre ezennel hi-

vatalosak, hol a szerződési feltételek e-leve is megtekin hetők. Budán május 28-án 1845. 1-3

Szállás szállítás. A kir. kincstári Ferencz-csatorna részére e folyó évben ötszáz darab tiz óles fényű-szál nagy részt első osztályu (classisu) tiszai fa szükséges. Egyik fele július közepéig, másik augusztus elsőjeig Tiszaföldvárra — hol az átvétel véghez menend — szállítandó. Kik a szállítást egészen, vagy csak egy részben elvállalni ohajtnák, pécsettelt írásba kitett ajánlatjokat ezen felirással „s z a l l a s z á l l í t á s i a j á n l a t“ ez évi június 15-keig a zombori kir. kincstári Ferencz-csatornai igazgatóságához küldjek. Az ajánlatban az ár meghatározása mellett ki-teendő mennyit akar az első, és mennyi a második classisu szálakból szállítani a vállalkozó. 3-3